

В. С. Білецький, В. І. Павлишин

Металічні корисні копалини

МЕТАЛІЧНІ КОРИСНІ КОПАЛИНИ – природні мінеральні утворення, з яких доцільно вилучати метали та їхні сполуки. Металічна руда – корисна копалина, що містить цінні метали в достат. для пром. перероблення кількості. Розрізняють руди чорних (залізні руди, марганцеві руди та хромові руди), кольор. (магнієві руди, мідні руди, нікелеві руди, свинцеві руди, титанові руди, цинкові руди), дорогоцін. (платинові руди, срібні руди, руди золота та золото самородне), рідкіс. (ванадієві руди, кобальтові руди, літієві руди, молібденові руди, ніобієві руди, олов'яні руди, ртутні руди, танталові руди, цирконієві руди), рідкісноземел. і розсіяних (див. Рідкісноземельних і розсіяних елементів руди), радіоактив. (радієві руди, торієві руди, уранові руди) металів. У поліметалічних руд осн. цінними компонентами є свинець і цинк, попутними – мідь, срібло, золото, олово, стибій, бісмут, іноді – індій, галій та ін. Металогенічні провінції України: УЩ, Дніпров.-Донец., Дністров.-Причорномор. і Карпат.-Кримська. УЩ включає Волин., Поділ., Дніпров. (Кіровоград.), Середньо-Придніпров. і Приазов. субпровінції складаються з найбагатшого різноманіття родовищ. Там розробляють такі види мінерал. сировини, як залізо, титан і уран. У останні десятиліття у Середньо-Придніпров. субпровінції в Сурській і Верхівців.-Чортомлиц. металогеніч. зонах виявлено граніт-зеленокам'яний пояс із золоторуд. проявами. У синклінал. прогинах і епікратон. западинах, виповнених протерозой. вулканогенно-осад. формаціями, у Звенигород.-Хмельів. і Федорів. металогеніч. зонах розвідано поля літієвих пегматитів. Комплекс. освоєння потребують рідкіснометалічні руди (берилій, літій, молібден, ніобій, олово, тантал, цирконій), пов'язані з сублуж. і лужними породами, що приурочені до Суцано-Пержан. і Приазов. металогеніч. зон. У Коростен. і Корсунь-Новомиргород. металогеніч. зонах, складених рапаківі-граніт. і габровою формаціями, – руди, що вміщують ванадій, скандій і титан. У Голованів. і Дніпров. (Кіровоград.) металогеніч. зонах виявлено досить специфічні золоторудні родовища, пов'язані з гнейсово-грануліт. комплексами, вулкано-плутоніч. поясами та зонами активізації. Вулкано-плутонічні пояси Волин. субпровінції перспективні на сульфідно-мідно-нікелеве зруденіння, пов'язане з піроксеніт-габронорит. та габро-долерит-троктоліт. формаціями. Центр. і Бахмут.-Нагол. металогеніч. зонам Дніпров.-Донец. металогеніч. провінції характерний розвиток зруденіння золота, міді, ртуті, поліметалів, пов'язаних з карбонатно-териген., лагун. соленос., евапорит. і териген. червоноколір. формаціями

палеозою. У Луків.-Ратнів. металогеніч. зоні Дністров.-Причорномор. металогеніч. провінції наявне зруденіння самород. міді в трапах венду, у Поділ.-Придністров. металогеніч. зоні – плавик. шпату у теригенно-континент. формації венду. У Закарп. і Мармарос. структурно-металогеніч. зонах Карпат.-Крим. металогеніч. провінції досліджено зруденіння золота, поліметалів, ртуті в андезит-базальт., ліпарит-дацит. і зеленосланц. формаціях, у Керчен. залізоруд. р-ні – зруденіння заліза у залізо-піщано-глинистій формації. Нині в Україні найінтенсивніше розробляють родовища заліз., марганц., уран. і титан. руд; також є розвіданими з оціненими пром. запасами низка родовищ, що вміщують алюміній, берилій, ванадій, гафній, золото, кадмій, літій, мідь, нікель, ніобій, свинець, скандій, срібло, стронцій, тантал, хром, цинк та ін. метали. Високоперспективною для відкриття родовищ молібден. (Вербин., Високий, Річиц., Устинів. рудопрояви у межах Устинів. площі Пержан. рудного поля, Сх.-Сергіїв. рудопрояв у межах Сурської зеленокам'яної структури у Серед. Придніпров'ї), молібден-вольфрам. (Барбарисів., Вербів., Капланів., Кічік., Новоселів. рудопрояви у Сх. Приазов'ї) й олов'яних (Зх., Зх.-Яструбец., Гірняц., Кар'єр. рудопрояви) руд є пн.-зх. частина УЩ.

Рекомендована література

1. Грінченко О. В., Курило М. В., Михайлов В. А та ін. Металічні корисні копалини України: Підруч. 2006;
2. Гурський Д. С., Єсипчук К. Ю., Калінін В. І. та ін. Металічні і неметалічні корисні копалини України: В 2 т. Т. 1. Металічні корисні копалини. 2006 (обидві – Київ).

Бібліографічний опис:

Металічні корисні копалини / В. С. Білецький, В. І. Павлишин // Енциклопедія Сучасної України [Електронний ресурс] / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.]; НАН України, НТШ. – К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2018. – Режим доступу: <https://esu.com.ua/article-66665>

2001-2025 © Ця енциклопедична стаття захищена авторським правом згідно з чинним законодавством України ([докладніше](#)).